

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

19 iulie 2017

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte: Petru Ursache,

Judecători: Vladimir Timofti, Constantin Alerguș,

examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Cahul, Tomița Mihail, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 21 februarie 2017, în cauza penală în privința lui

Pușca Vladimir XXX, născut la XX XXX XXX, originar din r-nul XXX, s. XXX, domiciliat în XXX, str. XXX X, ap. XX.

Termenul de examinare al cauzei:

- 1. 11.08.2015-30.06.2016 (instanța de fond);***
- 2. 19.08.2016-21.02.2017 (instanța de apel);***
- 3. 17.05.2017-19.07.2017 (instanța de recurs).***

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Cantemir din 30 iunie 2016, a fost încetat procesul penal în privința lui Pușca Vladimir XXX, în baza art. 264 alin. (1) Cod penal, pe motiv că există o hotărâre a organului de urmărire penală în privința aceleiași persoane, pentru aceiași faptă de încetare a urmăririi penale.

2. Potrivit sentinței s-a constatat că Pușca Vladimir, la data de 09 octombrie 2014, conducând automobilul de model „Toyota Corolla” cu numărul de înmatriculare CR AX 738, care era în stare tehnică bună, deplasându-se pe traseul național R-34 din or. Cahul spre mun. Chișinău, încălcând prevederile pct. 10 alin. (1) lit. b) al Regulamentului Circulației Rutiere, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 357 din 13 mai 2009, potrivit cărora persoana care conduce un autovehicul trebuie să posede cunoștințe și să execute cerințele acestui Regulament, precum și să posede dexteritatea necesară de a conduce în siguranță vehiculul pe drum, prevederile pct. 45 alin. (1) lit. a), b), c), d) al Regulamentului, potrivit cărora conducătorul trebuie să conducă vehiculul în conformitate cu limita de viteză stabilită, ținând permanent seama de starea psihofiziologică ce influențează atenția și reacția, dexteritatea în conducere care i-ar permite să prevadă situațiile periculoase, starea tehnică a vehiculului și situația rutieră, prevederile pct. 5 lit. c), d) al aceluiași Regulament, care stabilesc că înaintea depășirii conducătorul vehiculului trebuie să se asigure că poate efectua depășirea fără a pune în pericol sau a stânjeni circulația din sens opus, adică banda pe care urmează să se angajeze are un spațiu suficient și poate să revină pe banda precedentă fără a stânjeni vehiculul depășit, fără a se asigura de siguranța manevrei efectuate, s-a angajat să depășească un mijloc de transport care se deplasa înaintea sa pe aceiași bandă, iar observând apariția pe

carosabil a obstacolului – biciclistul, care se deplasa pe banda din sens opus, ignorând cerințele pct. 45 alin. (2) al Regulamentului Circulației Rutiere, conform cărora în cazul în care în limita vizibilității apar obstacole care pot fi observate de conducător, el trebuie să reducă viteza sau chiar să oprească, pentru a nu pune în pericol siguranța traficului, nu a redus viteza până la limită și nu s-a oprit pentru a asigura securitatea traficului, dar a ieșit cu automobilul pe banda de sens opus și l-a lovit pe Miron Nicolae, care se afla la ghidonul bicicletei sale și se deplasa pe banda carosabilă în direcția or. Cahul, cauzându-i ca urmare leziuni corporale sub formă de fractură multifragmentară a porțiunii acromiale a claviculei pe dreapta, cu deplasarea neînsemnată, care condiționează dereglarea sănătății de lungă durată și se califică ca vătămare corporală medie.

Acțiunile inculpatului au fost încadrate de către organul de urmărire penală în baza art. 264 alin. (1) Cod penal, conform indicilor: încălcarea regulilor de securitate a circulației mijloacelor de transport de către persoana care conduce mijlocul de transport, care a provocat din imprudență o vătămare medie a sănătății.

3. Împotriva sentinței a declarat apel procurorul, care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Pușca Vladimir XXX să fie recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 264 alin. (1) Cod penal, cu aplicarea pedepsei sub formă de amendă în mărime de 300 unități convenționale, fără privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport.

În motivarea cererii depuse, apelantul a invocat că vinovăția inculpatului a fost dovedită atât prin propriile sale declarații și ale părții vătămate, cât și prin raportul de expertiză medico-legală nr. 62 „D” din 29.10.2014, efectuat în privința ultimei.

Apelantul a menționat că la data de 25 martie 2015, prin ordonanța procurorului în Procuratura raionului Cantemir, Mîțăblîndă Sergiu, procesul penal în privința învinuitului a fost încetat în baza art. 55 Cod penal, cu tragerea ultimului la răspundere contravențională. Prin ordonanța procurorului raionului Cantemir din data de 14.04.2015 a fost anulată ordonanța din data de 25.03.2015, cu reluarea urmăririi penale în privința lui Pușca Vladimir, fiind expuse motivele pe care se întemeiază, și anume că nu s-a stabilit dacă lui Chisleacov Elena, Cernelev Aurelia, Tumoruc Irina și S.A. „Drumuri Cantemir” le-au fost cauzate careva prejudicii, aceste circumstanțe având importanță pentru cauza penală. Sub acest aspect, în ordonanța de anulare a celei precedente s-a menționat că potrivit art. 287 alin. (1) Cod de procedură penală, reluarea urmăririi penale după încetarea urmăririi penale, după clasarea cauzei penale sau după scoaterea persoanei de sub urmărire se dispune de către procurorul ierarhic superior prin ordonanță dacă, ulterior, se constată că nu a existat în fapt cauza care a determinat luarea acestor măsuri sau că a dispărut circumstanța pe care se întemeia încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale sau scoaterea persoanei de sub urmărire.

Apelantul a menționat că ordonanța procurorului raionului Cantemir a fost adoptată la data de 14 aprilie 2015, anterior adoptării hotărârii Curții Constituționale din 14 mai 2015, astfel fiind respectate prevederile art. 287 Cod de procedură penală. Astfel, prin această ordonanță a fost anulată și sancțiunea contravențională stabilită lui Pușca Vladimir, iar în aceste circumstanțe nu erau aplicabile prevederile art. 22 Cod de procedură penală,

potrivit cărora nimeni nu poate fi urmărit de organele de urmărire penală, judecat sau pedepsit de instanța judecătorească de mai multe ori pentru aceeași faptă.

4. Prin decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 21 februarie 2017, pronunțată integral la 22 martie 2017, apelul declarat a fost respins, ca nefondat, cu menținerea sentinței.

În motivarea soluției adoptate, instanța de apel menționase că instanța de fond, la adoptarea sentinței, a luat în considerație prevederile ce au dus la pronunțarea unei hotărâri de încetare a urmăririi penale și a reținut faptul că art. 21 din Constituția Republicii Moldova garantează principiul prezumției nevinovăției persoanei, potrivit căruia orice persoană acuzată de un delict, este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale, iar hotărârea Curții Constituționale nr. 12 din 14 mai 2015 încorporează și dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori pentru aceeași faptă (principiul *non bis in idem*), consființit prin prevederile art. 22 alin. (1) din Codul de procedură penală.

Instanța de apel a menționat că în cauză, din materialele dosarului, s-a constatat că în privința lui Pușca Vladimir a fost încetată urmărirea penală, pe motivul liberării de răspundere penală cu tragerea la răspundere contravențională și s-a aplicat în privința acestuia sancțiunea contravențională sub formă de amendă în mărime de 150 unități convenționale. Ulterior urmărirea penală a fost reluată, ceea ce încalcă dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori pentru aceeași faptă.

Instanța de apel a reținut că reieșind din textul ordonanței de reluare a urmăririi penale în privința lui Pușca Vladimir, nu au fost stabilite careva circumstanțe noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental, ce ar permite derogarea de la principiul de a nu fi urmărit, judecat sau pedepsit de mai multe ori pentru aceeași faptă și care ar condiționa reluarea urmăririi penale.

Suplimentar, instanța de apel a constatat că lui Pușca Vladimir nu i-a fost înaintată o nouă învinuire, dosarul fiind trimis în instanță cu învinuirea înaintată ultimului încă la 17 martie 2015, până la adoptarea ordonanței de încetare a urmăririi penale din 25 martie 2015. În aceste circumstanțe instanța de apel a susținut concluziile instanței de fond, care a considerat că ordonanța procurorului r-lui Cantemir din 14 aprilie 2015, de reluare a urmăririi penale în privința lui Pușca Vladimir, a fost lovită de nulitate absolută și nu produce careva consecințe juridice, iar ordonanța de încetare a urmăririi penale în privința lui Pușca Vladimir din 25 martie 2015, cu aplicarea în privința acestuia a unei sancțiuni contravenționale în conformitate cu art. 55 Cod penal, a produs efecte juridice și nu putea fi considerată fiind anulată.

În sensul dat, instanța de apel a specificat constatările expuse în hotărârea Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 26 din 23 noiembrie 2010 cu privire la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 63 alin. (6) Cod de procedură penală, potrivit căreia principiul constituțional de a nu fi urmărit, judecat sau pedepsit de mai multe ori pentru aceeași faptă impune în linii mari autorităților publice competente nu numai interdicția de a judeca repetat persoana, dar și interdicția de a urmări de mai multe ori persoana pentru aceeași faptă, derogările admisibile pentru reluarea urmăririi penale fiind

formulate aproape în termeni identici în art. 2 și art. 287 Cod de procedură penală, numai dacă fapte noi sau recent descoperite ori un viciu fundamental în cadrul urmăririi precedente erau de natură să afecteze hotărârea pronunțată. Totodată, instanța de apel a considerat necesară specificarea constatărilor expuse în hotărârea Curții Constituționale nr. 12 din 14 mai 2015, privind excepția de neconstituționalitate a art. 287 alin. (1) Cod de procedură penală, potrivit cărora doar două situații puteau determina redeschiderea unei cauze penale – existența unei fapte noi sau recent descoperite, fie existența un viciu fundamental.

Luând în considerație prevederile art. 275, 285, 332, 391 Cod de procedură penală, instanța de apel reținuse că ordonanța procurorului din 25 martie 2015, prin care procesul penal în privința lui Pușca Vladimir a fost încetat, a devenit definitivă și irevocabilă și ultimul nu putea fi repetat atras la răspundere penală pentru aceeași faptă, ceea ce a și determinat ca instanța de fond să ajungă la concluzia corectă privind necesitatea încetării procesului penal în privința lui Pușca Vladimir, în baza 264 alin. (1) Cod penal, dat fiind faptul că exista o hotărâre a organului de urmărire penală asupra aceleiași persoane, pentru aceeași faptă de încetare a urmăririi penale.

Sub acest aspect, instanța de apel a considerat necesar de a respinge apelul declarat, ca nefondat, cu menținerea sentinței fără modificări, aceasta fiind legală, întemeiată și motivată.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către procurorul în Procuratura de circumscripție Cahul, Tomița Mihail, depus la 13 aprilie 2017, care în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicită casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel, în alt complet de judecată.

În susținerea cererii depuse, recurentul a indicat că motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii și acesta este expus neclar, deoarece instanța de fond, potrivit sentinței, a constatat că Pușca Vladimir a comis infracțiunea prevăzută de art. 264 alin. (1) Cod penal, iar instanța de apel, în dispozitivul deciziei adoptate, a statuat asupra respingerii apelului declarat și menținerii sentinței în cauza penală privindu-l pe Pușca Vladimir, învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de *art. 264/1 alin. (1) Cod penal*, adică a unei infracțiuni care nu a fost incriminată ultimului.

Recurentul consideră că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra ordonanței procurorului din 14 aprilie 2015 (f.d. 115, vol. I), prin care au fost constatate vicii fundamentale care au afectat legalitatea ordonanței adoptate la 25 martie 2015, în temeiul art. 55 Cod penal (f.d. 112-113, vol. I). Sub aspectul dat, recurentul specifică că instanța de apel a făcut trimitere la hotărârea Curții Constituționale din 14 mai 2015, însă nu a apreciat în mod corespunzător prevederile art. 3 alin. (1) Cod de procedură penală, care stabilesc că „în desfășurarea procesului penal se aplică legea care este în vigoare în timpul urmăririi penale sau al judecării cauzei în instanța judecătorească” și cele ale art. 7 al Codului jurisdicției constituționale, potrivit cărora „orice act normativ, precum și orice tratat internațional la care Republica Moldova este parte, se consideră constituțional până când neconstituționalitatea lui va fi dovedită în procesul jurisdicției constituționale, cu asigurarea tuturor garanțiilor prevăzute de prezentul cod”. Astfel, prezintă relevanță faptul că, reieșind din dispozitivul hotărârii Curții Constituționale nr. 12 din 14 mai 2015, prin

care a fost declarat neconstituțional alin. (1) al art. 287 din Codul de procedură penală, această hotărâre a intrat în vigoare la data adoptării acesteia, iar prevederile alineatului 7 stipulează că: „Hotărârile Curții Constituționale produc efect numai pentru viitor”.

Astfel, recurentul indică că procurorii în perioada lunilor martie-aprilie a anului 2015, s-au condus corect de prevederile în vigoare a Codului de procedură penală, care la acel moment erau constituționale, iar hotărârea Curții Constituționale nr. 12 din 14 mai 2015 nu are efect retroactiv. Din acest considerent, recurentul consideră ordonanța procurorului r-lui Cantemir din 14 aprilie 2015 constituțională și emisă în conformitate cu prevederile legale, deoarece a fost emisă până la adoptarea hotărârii Curții Constituționale nr. 12 din 14 mai 2015.

Prin urmare, recurentul a considerat că instanțele de judecată nu au reținut corect starea de fapt, vinovăția și încadrarea juridică a faptei comise de Pușca Vladimir și au dispus neîntemeiat încetarea procesului penal în privința ultimului, în baza art. 264 alin. (1) Cod penal.

6. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal conchide asupra inadmisibilității acestuia, din următoarele considerente.

Potrivit art. 432 alin. (1), (2) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de recurs decide asupra inadmisibilității recursului ordinar declarat, dacă se constată că acesta este vădit neîntemeiat.

Verificând argumentele recurentului, în raport cu actele cauzei, Colegiul penal conchide că acestea sunt neîntemeiate, iar instanța de apel, la adoptarea soluției de respingere a apelului, cu menținerea sentinței, a respectat întocmai prevederile legale. Colegiul penal statuează asupra acestei concluzii reieșind din următoarele considerente.

Colegiul penal constată că prin ordonanța procurorului din 25 martie 2015 s-a dispus încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale nr. 2014430501, liberarea de răspundere penală și tragerea la răspundere contravențională a lui Pușca Vladimir, fiindu-i aplicată sancțiunea contravențională sub formă de amendă în mărime de 150 unități convenționale, care în conformitate cu art. 64 alin. (2) Cod penal (în redacția la data de 25 martie 2015), constituia echivalentul a 3000 (trei mii) lei, ce urma a fi achitată în termen de 15 zile (f.d. 112-113, vol. I). Totodată, la materialele cauze este anexat ordinul de încasare a numerarului nr. 101864494 din 07 aprilie 2015, care confirmă că de la Pușca Vladimir a fost încasată suma de 3000 lei în contul Ministerului Finanțelor (f.d. 162, vol. I).

Însă, contrar exigențelor legale, în cauză se constată că potrivit ordonanței procurorului r-lui Cantemir, Adrian Procoavă, din 14 aprilie 2015 (f.d. 115, vol. I), s-a dispus anularea ordonanței din 25 martie 2015 și reluarea urmăririi penale, fără invocarea unuia din temeiurile exhaustive din art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală, care permit reluarea urmăririi penale.

Astfel, Colegiul penal constată că în expunerea argumentelor privitoare la necesitatea reluării urmăririi penale în cauza respectivă, procurorul a indicat că: „*La adoptarea hotărârii de încetare a urmăririi penale, procurorul a admis erori de drept și de fapt, exprimate prin aprecierea necorespunzătoare a circumstanțelor cazului, fapt care l-a lipsit*

de obiectivitate în aprecierea acțiunilor făptuitorului și personalității lui, ceea ce exclude caracterul legal al hotărârii procesuale în cauză”.

Sub aspectul celor relatate, Colegiul penal consideră necesar de a menționa, în primul rând, că potrivit art. 7 alin. (6) Cod de procedură penală, hotărârile Curții Constituționale privind interpretarea Constituției sau privind neconstituționalitatea unor prevederi legale sânt obligatorii pentru toate organele de urmărire penală, instanțele de judecată și pentru persoanele participante la procesul penal.

Astfel, Colegiul penal consideră relevante constatările expuse în hotărârea Curții Constituționale privind excepția de neconstituționalitate a art. 287 alin. (1) Cod de procedură penală, nr. 12 din 14 mai 2015, prin care **alineatul (1) al articolului 287 Cod de procedură penală, care a fost pus la baza ordonanței de reluare a urmăririi penale în privința lui Pușca Vladimir, a fost declarat neconstituțional**, Curtea statuând că această normă *“acordă procurorului ierarhic superior dreptul de a relua urmărirea penală oricând și în lipsa unor temeuri clar definite, care ar putea fi considerate judicioase în fiecare caz individual, plasând persoana într-o stare de incertitudine pentru un termen nedefinit și pentru circumstanțe care pot fi invocate aleatoriu la redeschiderea cauzei penale”*.

În acest context și relevante situației din cauză se prezintă și constatările expuse la pct. 6 al hotărârii Curții Constituționale nr. 26 din 23.11.2010 cu privire la excepția de neconstituționalitate a prevederilor alin. (6) art. 63 din Codul de procedură penală, potrivit cărora *“principiul constituțional de a nu fi urmărit, judecat sau pedepsit de mai multe ori pentru aceeași faptă impune în linii mari autorităților publice competente nu numai interdicția de a judeca repetat persoana, dar și interdicția de a urmări de mai multe ori persoana pentru aceeași faptă”*.

La fel, Curtea Constituțională a statuat că pentru a nu transforma dreptul de a nu fi urmărit sau judecat de mai multe ori pentru aceeași faptă într-un drept absolut, ceea ce ar împiedica descoperirea infracțiunilor și criminalilor, sistemele de drept, inclusiv Convenția Europeană a Drepturilor Omului, au reglementat expres derogările admisibile. Aceste derogări oferă organelor de urmărire penală posibilitatea de a relua urmărirea penală și sunt formulate în termeni aproape identici, în art. 22 și 287 Cod de procedură penală, precum și în art. 4 al Protocolului nr. 7 la Convenție. Conform acestor norme, reluarea urmăririi penale se admite numai dacă *„fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente sunt de natură să afecteze hotărârea pronunțată”*.

Raportat la cele expuse supra, Colegiul penal reiterează că pentru ca organul de urmărire penală să poată relua urmărirea penală, legiuitorul la alin. (4) al art. 287 Cod de procedură penală a stipulat că această acțiune se admite *„numai dacă apar fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente sunt de natură să afecteze hotărârea pronunțată”*. Acestea reprezintă unele circumstanțe în care intervine derogarea de la principiul de a nu fi urmărit, judecat sau pedepsit de mai multe ori pentru aceeași faptă, consacrat la alin. (2) al art. 22 Cod de procedură penală.

În cauză însă, reieșind din textul ordonanței din 14 aprilie 2015 de reluare a urmăririi penale în privința lui Pușca Vladimir, Colegiul penal constată că nu au fost identificate

careva circumstanțe noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental, care ar fi condiționat reluarea urmăririi penale în cauza nominalizată.

În consecință, având în vedere cele expuse și ținând seama de constatările expuse hotărârile Curții Constituționale, anterior menționate, Colegiul penal conchide că ordonanța procurorului Adrian Procoavă din 14 aprilie 2015, prin care s-a dispus anularea ordonanței din 25 martie 2015 și reluarea urmăririi penale în cauza deferită prezentei examinări, este ilegală și lovită de nulitate absolută, spre deosebire de ordonanța din 25 martie 2015, care produce efecte juridice și nu poate fi considerată ca fiind anulată.

În circumstanțele enunțate, Colegiul penal consideră că motivele invocate de recurent în partea respectivă nu și-au găsit confirmare, fiind neîntemeiate.

Cu referire la argumentul recurentului, că în dispozitivul deciziei atacate s-a menționat sintagma “art. 264/1 alin. (1) Cod penal” și nu art. 264 alin. (1) Cod penal în baza căruia lui Pușca Vladimir i-a fost înaintată învinuirea, Colegiul penal la fel îl apreciază ca neîntemeiat, deoarece indică asupra unei erori de text care nu impune necesitatea casării deciziei adoptate, luând în considerare că prin aceasta s-a dispus menținerea sentinței, în dispozitivul căreia a fost indicată norma de drept corespunzătoare - “art. 264 alin. (1) Cod penal”.

Din considerentele enunțate, apreciind că temeiurile pentru recurs, invocate de recurent, nu și-au găsit confirmare și nu au fost identificate alte temeiuri, care examinate din oficiu, să impună necesitatea casării hotărârii judecătorești atacate, Colegiul penal conchide că recursul ordinar urmează a fi declarat inadmisibil, deoarece este vădit neîntemeiat.

7. În conformitate cu art. 432 alin. (1), (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție

DECIDE :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Cahul, Tomița Mihail, împotriva deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 21 februarie 2017, în cauza penală în privința lui *Pușca Vladimir XXX*, deoarece este vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 18 august 2017.

Președinte

Petru Ursache

Judecători

Vladimir Timofti

Constantin Alerguș